

Sabima kartleggingsnotat 17-2017

Spredte glimt av smådyrfaunaen og botaniske forekomster i Nord- og Midt-Troms

Vardnesmyra – Skatvika i Tranøy kommune på Senja i Midt-Troms

Dividalen i Målselv kommune i Midt-Troms

Kjåfjordfjellet og indre deler av Kåfjorddalen i Kåfjord kommune i Nord-Troms

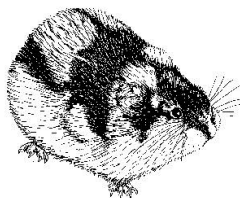
Dyrøy kommune i Midt-Troms

Fjellbygda i Balsfjord kommune, Midt-Troms

Av Jann-Oskar Granheim, Midt-Troms naturlag

ET PAR INNTRYKK FRA FJELLBYGDA, BALSFJORD KOMMUNE. FOTO: JANN-OSKAR GRANHEIM

Emneord: Smådyrfauna, botanikk, Troms

Innledning

Blant medlemmene i Midt-Troms naturlag har det de siste vokst fram en gruppe med stigende interessere for smådyrfaunaen i fylket. For å imøtekomme denne interessen er det blitt holdt kurs og foredrag om edderkopper og enkelte insektgrupper. Foredragene er holdt både innad i laget og i forbindelse med åpne arrangementer. Naturlaget opplever at publikums interesse og nysgjerrighet vekkes i forbindelse med arrangementene.

Medlemmene ville gjøre seg kjent med både smådyrfaunaen og områder i Troms og valgte å rette fokus mot de fiem områdene som er nevnt ovenfor. I tre av områdene ble det også gjort undersøkelser i 2016. Områdene er relativt lett tilgjengelige.

Avstandene i fylket er ikke veldig store, men det er likevel ennå langt mellom medlemmer som vil drive med kartlegging. Vi ser allerede at satsingen er i ferd med å vekke interessen hos medlemmene i laget. Vi ser også at selv om interessen er der hos flere, så uttrykker de et behov et behov og ønske om mer opplæring før de føler seg trygge nok til å være med. Dette arbeider laget nå med.

Opplegget er en del av et større kartleggingsarbeid i samarbeid mellom flere fagområder i regi av Midt-Troms Naturlag, og der naturlagsmedlemmer i Midt-Troms Museum deltar. Museet har både botaniker og entomolog/araknolog.

Årets sesong

I tillegg til de seks aktive kartleggerne har inntil flere av medlemmene vært med på turene for å oppleve og lære.

Deltakere under årets kartlegging har vært:

Per K. Bjørklund, botanikk

Kjetil Åkra, edderkopper

Frank Nygård, sjåfør og assistent for Kjetil Åkra

Jann-Oskar Granheim, hymenoptera

Arild Endal, botanikk

Karl-Birger Strann og Vigdis Frivoll, humler, sommerfugler og botanikk (leverer egen rapport)

Sesongen sett under ett ble veldig amputert. Våren kom seint, tre til fire uker seinere enn det som har vært vanlig de siste årene. (Som en kuriositet kan nevnes at på Finnfjordeidet, hjemme hos uen av kartleggerne, var det 1,3 m snø i hagen så sent som 18. mai). I tillegg ble sommeren kald og våt med vanskelige ekskursjonsforhold og et kort "tidsvindu" for kartlegging.

Formål

Formålet med årets kartlegging av smådyrfaunaen har for MTM og MTNL sine vedkommende vært, i tillegg til å være bidragsyttere i den nasjonale kartleggingen, å øke kunnskapen hos kartleggere og medlemmer.

Likeledes har det vært viktig å videreføre det arbeidet som ble påbegynt i 2016, da vi opplever å være i en spe begynnerfase for kartlegging av i særdeleshet smådyrfaunaen.

Beskrivelse av lokalitetene

Dividalen i Målselv

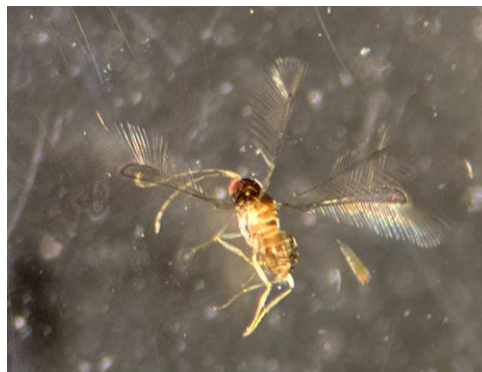
Dividalen blir sett på som særlig interessant fordi den har forbindelse øst- og sørover til Sverige med skog hele veien. Dette er ett av områdene der vi kan forvente å treffe på østlige arter, noe som ringmerkingsaktivitet synes å bekrefte. Det samme kan funn av rødkantglassvinge fra 2015 være et signal om.

I Dividalen har vi i år konsentrert oss om området rundt ***Dividalen Fuglestasjon***. Stasjonen ligger på en elveslette. Vegeatsjonen varierer fra flommarkskog med or og vier langs elva og går over til bjørkeskog med noe islett av salixarter.

Undervegetasjonen er blanding av gress og høge urter. På deler av sletta er det ung furuskog. Der terrenget stiger opp mot lia på østsiden av dalen overtar stor furuskog med lyng, særlig tyttebær. Gjennom området går en høyspentlinje. Langs linjen er skogen ryddet, og der vokser det mye gress og en del einer. I overgangen mellom flommarkskogen og høyspentlinjen er det til dels tett einerkratt.

Området har vært dekket av Karl-Birger Strann og Jann-Oskar Granheim.

Ved stasjonen er det gjort innsamling av årevinger og tovinger vha Malaisefelle gjennom i alt tre uker av sesongen. I tillegg har det vært gjort fangst at målere og nattfly vha Sinnerfeller flere netter i tidlig høstsesong. Målere og nattfly er kun dokumentert vha foto.

UNDER LUPEN. TO EKSEMPLER PÅ FANGST FRA MALAISEFELLE VED DIVIDALEN FUGLESTASJON. JON PEDER LINDEMANN HAR BISTÅTT FOR Å BESTEMME TIL FAMILIE. ØVERST CERAPHRONIDAE (CERAPHRONOIDEA). NEDERST ET EKSEMPLE SOM FORELØPIG ER BESTEMT TIL FAMILIEN MYMARIDAE (CHALCIDOIDEA), MEN DISSE KAN FORVEKLES MED ARTER I OVERFAMILIEN MYMAROMMATIDAE. FOTO: JANN-OSKAR GRANHEIM.

Kåfjordfjellet i Kåfjord kommune.

Viddepreget høyfjellsområde 700 til 800 moh på grensa til Finland. I området ligger Goulasjávri, som er et regulert vatn med reguleringshøyde 752 til 772 moh.

I området finner man flere plantearter med østlig utbredelse.

Det går anleggsvei helt inn til Goulasjávri. Veien er åpen for allmen ferdsel på eget ansvar.

På høyfjellområdet ble gjort innsamling av materiale fra vestenden av Goulasjávri og langs veien ned til skoggrensa.

I år ble det i hovedsak foretatt kartlegging av botanikk og humler.

Fjellbygda i Balsfjord kommune.

Et større område med kulturmark der deler fremdeles holdes i hevd ved beiting.

Området er eller en mosaikk av flere natyrtyper. Tida og forholdene tillot oss ikke å komme i gang i området så tidlig som ønsket, slik at årets runde er mer å betegne som en rekognoseringsrunde over én dag. Dog satte vi opp en malaisefelle som stod i to uker før den ble hentet inn. Området ble funnet å være såpass interessant at laget har bestemt seg for å konsentrere seg om Fjellbygda til neste år, og utelate de andre områdene bortsett fra Dividalen. Det gir kartleggerne større mulighet til å besøke området flere ganger i løpet av sesongen. Det etableres nå kontakt med grunneierne i området for å forsøke å oppnå lettere tilgang til områder som tross alt delvis ligger på innmark. I samtale med konservator ved MTM har et par representanter for grunneierne gitt uttrykk for positiv holdning til aktiviteten vår og hva vi finner ut. Det vil arrangeres en "naturkveld" på ett av samfunnshusene i bygda, der vi forteller om aktiviteten vår, hva vi har funnet, og der vi vil prøve å etablere personlig kontakt med grunneiere.

Vardnesmyra - Skatvika i Tranøy kommune.

Vardnesmyra er det eldste naturreservatet i Troms og ble fredet fra 12. desember 1969. Formålet med fredningen er (sitat fra Naturbase) *å bevare et myrområde med flere mindre vatn med dets rike plante- og dyreliv. Myrene er stort sett bakkemyr og flatmyr i overgangen til vann, hovedsakelig med middels rik vegetasjon. Partiene som er mest næringsfattig har ekstremfattig vegetasjon.*

Mellom Vardnesmyra og Skatvika ligger **Brannmyra naturreservat**, som har vnedato 22. april 1983. Formålet med fredningen av Brannmyra er (sitat fra Naturbase) *å bevare et variert og vakkert myrlandskap og et viktig hekkeområde for vadefugl. Brannmyra er hovedsaklig ei strengemyr, ei av de sørligste i lavlandet. Lengst nord i området er det jordvannsbetingete partier med middels rik vegetasjon. Midtpartiet er en blanding av nedbørsmyr og jordvannsmyr, med strukturer som strenger og flytetuer, og spredt med furu. Rikflarker og høler er vanlig på midtpartiet og lenger nord. I sør er det forholdsvis store bakkemyrer.*

På Vardnesmyra ble det satt opp malaisefelle like ved grensa til naturreservatet i øst. I tillegg ble det gjort innsamling av edderkopper i det samme området.

På Brannmyra er det gjort innsamling vha håving. Det samme gjelder strekningen langs stranden mellom Brannmyra og Skatvika.

Oversikt over funnsteder og funn

For de fleste funnstedene gjelder at det ennå finnes individer som ikke er bestemt. Materialet er omfattende, og det har ikke vært mulig å gå gjennom alt i detalj i løpet av den tiden som kartleggerne har hatt til rådighet. Det gjelder særlig årevinger og tovinger. For sistnevnte vil det i denne omgang ikke bli lagt ned større arbeid med bestemming inntil videre, men belegget blir oppbevart ved Midt-Troms Museum. For årevinger vil belegg bli overlatt til Tromsø Museum, hvor vi også har forventninger om å få kvalitetssikret det arbeidet vi har gjort før vi legger ut på artsobs.

Arbeidet med dette vil fortsette utover høsten og vinteren 2017/-18. Alt vil bli dokumentert med foto i tillegg til at belegg blir oppbevart ved Midt-Troms Museum. Entomolog ved museet vil bidra til å få kvalitetssikret funn.

ET TILFELDIG FUNN SOM DEN SKOTSKE ORNITOLEGEN ALASTAIR YOUNG GJORDE I ETT AV MISTNETTENE VED DIVIDALEN FUGLESTASJON. *TENTHREDO OLIVACEA*.

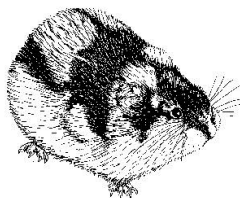

FOTO: JANN-OSKAR GRANHEIM.

Funn, artslister

Eksakt funnsted, datoer vil framgå av registreringer på artsobservasjoner.

Fjellbygda, Balsfjord

Oppgave fra Karl Birger Strann

Nordlig sauemaur, Fjelljordbie, Lundhumle, Lys jordhumle, Markhumle, Åkerhumle, Norsk veps, Lang gressblomsterflue, Tiriltungeblåvinge, Ildgulvinge, Liten hageblomsterflue.

Oppgave frå Per K. Bjørklund

Open, grasdominert beitebakke i bratt helling opp mot kolle. Lokaliteten er i tydeleg attgroing av særleg urtar (høgstaudar o.a.). Beitepreget er likevel enno tilstades, og det er eit lett trakk og spreidde beitemerke etter sau. Jorddekket er størst i nedre og midtre delar av hellinga, og avtar oppover. I øvre del er det gjennomgåande grunt og med fleire vegasjonslause kalkbenkar med tørrbakkevegetasjon. Denne delen har ei spreidd tresetjing, dominert av bjørk. Eit betydeleg innhald av kalkkrevjande plantearter kvalifiserer til vegetasjonstypen kalklågurtskog (kalkbjørkeskog).

I påvente av tilgang til kart, ventar eg med fleire beskrivingar, som stadnamn, eksponering, UTM o.fl. Ikkje alle artar lot seg bestemme i felt pga tidspunkt seint i veksesesong. Eg vil derfor tilrå å oppsøke lokaliteten på nytt komande år i juni-juli.

Arter som er merkte med teiknet * er frå den øvre, tresette delen og gjeld mest og kalklågurtskog/ tørrbakkevegetasjon.

Bjørk – Selje – Rogn – Setervier - Sølvvier – Bleikvier – Einer – Bringebær
Ryllik – Tågebær – Skogstorkenebb – Ugrasløvetann coll. – Følblom – Blåklokke –
Karve – Skogfiol - Fjellfiol - Engfiol - Vanleg arve – Småengkall – Groblad –
Fuglevikke – Setersyre – Småsyre - Vendelrot – Mjødurt – Setergråurt –
Småmarimjelle – Tunsmåarve – *Bergmjølke – Engsoleie – Trefingerurt –
Kranskonvall – Skjermsvæve coll. – Skrubbær – Ballblom – Harerug –
Fjellmarikåpe – Marikåpe-art – Høymole – Kvitbladtistel - *Småbergknapp – Raud
jonsokblom – Beitesvæve coll. - *Lodnerublom - *Markjordbær - *Fjellarve -
*Snøildre - *Åkerminneblom - *Flekkmure - *Setermjelt – Fjelltistel -
*Bergskrinneblom - *Bleiksøte – Jåblom – Svæve sp. – *Vanleg bakkestjerne -
*Raudsildre – Gullris - *Rosenrot – Mjølke sp. (aff. setermjølke) - *Fjellkattfot –
Linesle – Hundekjeks – Lækjeveronika - *Snøsøte
Engrapp coll. - *Blårapp - *Lundrapp – *Fjellrapp – Sølvbunke – Smyle – Fjellgulaks
– Engkvein – Hundekveke – Raudsvingel – Timotei - *Hengeaks – Skogrøyrkvein –
Engfrytle – *Aksfrytle – Svartstorr - *Bergstorr

Faksfjord i Dyrøy kommune.

Oppgave fra Karl Birger Strann

Tiriltungeblåvinge, Idasblåvinge, Fløyelsringvinge, Rapssommerfugl, Neslesommerfugl, Gullrisengmott, Åkerhumle, Lys jordhumle, Markhumle, Lundhumle, Trehumle, Tenthredo mesomelas, Vikkesigdvikler, Hvit båndmåler, Hestehovfjærmøll, Nordlig sauemaur.

Dividalen Fuglestasjon flere besøk gjennom sesongen

34W 446454E 7632489N

Malaisefelle har vært satt opp i to perioder i sesongen.

Bestemmes fortløpende gjennom høsten og vinteren.

Tilfeldig fangst/observasjon

Tenthredo olivacea

Rød veps (Vespula rufa)

Devdislia, Dividalen i Målselv

Oppgave fra Karl Birger Strann, som ennå arbeider med artsbestemming som vil bli lagt inn på artsobs.

Idasblåvinge, Tiriltungeblåvinge, Ildgulvinge, Purpurgulvinge, Fløyelsringvinge, Myrblåvinge, Rapssommerfugl, Rødflekket perlemorvinge, Fjellperlemorvinge, Neslesommerfugl, Trehumle, Lapphumle, Åkerhumle, Lys jordhumle, Stokkmaur.

Skinnerfelle

Oppgave fra Jann-Oskar Granheim

Artliste (Funn lagt inn på artsobs.)

Målere og nattfly (som for øvrig har opptrådt i usedvanlig lave antall i år)

Vinkelskogmåler – Blåbærmåler - Grå bergmåler – Hagebærmåler –

Fjellbjørkemåler – Orebuskmåler – Gullrisdvergmåler - Fiolettbåndmåler

Rotstrekvierfly – Kantplettbakkefly – Skogkappefly - Fiolettbåndet gulfly –

Hagtornspinner.

SKINNERFELLA SOM VAR SATT OPP VED DIVIDALEN FUGLESTASJON.
FOTO: JANN-OSKAR GRANHEIM

Kåfjordfjellet, Kåfjord kommune

Oppgave fra Karl Birger Strann

Tundrahumle, Fjellhumle, Alpehumle, Polarblåvinge, Pjuskemåler, Fjellringvinge, Mjeltgulvinge, Tiriltungeblåvinge, Idasblåvinge, Fjellbloddråpesvermer, Fjellgresshoppe, Pjuskemåler, Polarsmyger, Ildgulvinge, Purpurgulvinge, Svart fjellmott, Seksflekket hageblomsterflue.

Vardnesmyra, Tranøy kommune

Oppgave fra Arild Endal

Blåtopp – Sveltstarr – Sveltull – Myrull – Breiull – Røsslyng - Multe – skogstjerne – Skrubbær – Tepperot – Blåbær – Blokkebær - Bukkeblad - Bjørk - Div vier - Furu - Flekkmarihand - Finnskjegg - Skavgras - Bjønnbrodd - Ljåblom - Kvitbladlyng - Rundsoldogg - Småmarimjelde - Tranebær - Krekling - Sløke

Brannmyran, Tranøy

Oppgave fra Karl Birger Strann

Hestehovfjærmøll, Vikkesigdvikler, Markhumle, Åkerhumle, Lys jordhumle, Idasblåvinge, Tiriltungeblåvinge, Grønnhåret blomsterbuk, Bartreløper, Neslesommerfugl, Fløyelsringvinge, Blank droneflue, Gullrisengmott,.

Edderkopper

Kjetil Åkra har gjort undersøkelser både på Vardnesmyra, Brannmyra og i Fjellbygda. Han har dessverre vært forhindret fra å levere oversikt til meg innen fristen. Han har materiale fra alle lokalitene. Materialet vil bli lagt inn på artsobs i tida som kommer. Hans deltakelse belaster for øvrig ikke prosjektet i vesentlig grad,

da det kun var til besøket i Fjellbygda han hadde behov for å bli hentet av annen sjåfør enn en av kartleggerne.

Noen avsluttende betraktninger etter de to første årene med kartlegging

Områdene vi dekker er svært spredt. I tillegg bor kartleggerne langt fra hverandre. Dette er to forhold som gjør at det er for utfordrende og tidkrevende å operere med så mange områder som det vi har gjort, særdeles denne sesongen. Bare det å møtes for å drive kartlegging sammen, krever mye av både koordinering og logistikk – og er for tidkrevende med tanke på at vi tross alt driver med dette på fritida. Vi har derfor delt oss opp i flere grupper i år, med unntak for Fjellbygda og delvis for Dividalen.

Erfaringene vi har gjort oss, har imidlertid vært svært nyttige. Deltakerne, med den støtten som de opplever blant medlemmene, gjør at interessen for dette arbeidet har økt. Det er derfor stemning for å følge opp det arbeidet som er påbegynt. Ved senere anledninger vil vi derfor konsentrere oss om maks to områder pr. sesong. De nærmeste sesongene vil det med den staben vi har nå, være Fjellbygda og Dividalen.

Finnsnes 15. oktober 2017

Jann-Oskar Granheim